

Demandas prioritarias para avanzar contra a Pobreza, a Exclusión Social e a Desigualdade

Eleccións ao Parlamento de Galicia 2024

#Pobreza18F

EAPN Galicia. Rede Europea
contra a Pobreza
Pobreza.gal

AVANZAR CONTRA A POBREZA, A EXCLUSIÓN SOCIAL E A DESIGUALDADE EN GALICIA

A pobreza, a exclusión social e a desigualdade en Galicia conforman problemas profundos e complexos, que requiren dunha abordaxe multidimensional. Nas últimas décadas as taxas de pobreza mantivéronse altas e constantes, situación que se agrava en contextos de crise, como os que estamos a vivir nos últimos anos, e na actualidade, e que mostran aínda máis deficiencias e vulnerabilidades do modelo social.

As encadeadas crises nas que se viron inmersas os galegos e galegas, comezando coa crise económica do 2008 e que continuaron coa pandemia do COVID-19 e as posteriores consecuencias da guerra de Ucraína, cunha crise enerxética e inflacionista, impactaron de forma cruenta nas persoas en situación de pobreza.

Porén, **temos a constancia de que cando hai vontade política a pobreza pódese reducir**. A estratexia europea, estatal e das Comunidades Autónomas fronte á pandemia do COVID-19, coa aplicación das medidas comprendidas no chamado 'Escudo Social' e o mantemento e esforzo de políticas de protección social na nosa comunidade, tiveron como resultado que **as cifras de pobreza e exclusión social en Galicia experimentaran unha melloría no 2022** con respecto ao ano anterior, segundo o Informe do Estado da Pobreza en Galicia 2023¹.

○ **23,6% da poboación de Galicia estaba en risco de pobreza e/ou exclusión social no 2022**, a porcentaxe máis baixa dos últimos cinco anos. Esta cifra é 2,4 puntos inferior á media nacional e con respecto ao ano anterior reduciuse en 1,6 puntos o que parece indicar unha tendencia á redución dos datos de pobreza nos últimos anos. Non obstante, a pesar desta mellora, arredor de 636.000 galegos e galegas viven en risco de pobreza con ingresos inferiores a 10.088 € (840,6 €/mes).

É urxente e vital para o futuro de Galicia **loitar contra o empobrecemento da infancia e a mocidade** así como **evitar a súa transmisión interxeracional** e que o 80% das nenas, nenos e adolescentes que hoxe viven en familias na pobreza estean condenados a sufrila o resto da súa vida, así como as súas fillas e fillos.

No 2022 o 24,7% dos menores estaba en risco de pobreza e exclusión, unha porcentaxe que descendeu con respecto ao ano anterior. Non obstante, continúan a ser o grupo de idade coa taxa de pobreza máis elevada, o que da conta do maior empobrecemento que sofren as familias con menores.

Lamentablemente, no 2024 hai menos razóns para o optimismo en Galicia.

As entidades do Terceiro Sector que tecen rede en EAPN Galicia constatan día a día o empeoramento das condicións de vida de moitas galegas e galegos no último ano.

¹ O Estado da Pobreza en Galicia, 2023: <https://eapn-galicia.com/wp-content/uploads/2023/10/Informe-estado-da-pobreza-Galicia-2023.pdf>

Se os últimos datos do INE relativos á **Privación Material e Social Severa amosaban xa a comezos de 2023 este empeoramento²** este ven de ser confirmado pola [Enquisa estrutural a fogares do IGE³](#).

Neste sentido, rexístranse aumentos significativos, por exemplo, nas persoas que non poden manter o fogar a unha temperatura axeitada, aqueles que non poden permitirse unha comida de peixe ou carne cada dous días ou aquelas persoas que non teñen capacidade para afrontar gastos imprevistos.

Ante o empeoramento destes datos non podemos obviar a influencia que ten á vivenda. **O elevado gasto en vivenda** nin digna nin accesible está a actuar como un aspirador de rendas que obriga ás persoas a priorizar gastos, incluso na calidade da alimentación, e impide de facto o éxito nos procesos e medidas de inclusión social.

Dende EAPN Galicia consideramos que temos unha oportunidade única de aproveitar as ferramentas, instrumentos e os fondos europeos para introducir cambios profundos que melloren o nivel de benestar e calidade de vida da cidadanía.

O Goberno que emane destas eleccións galegas **non pode dar marcha atrás en materia de dereitos e políticas sociais**, se non traballar en colaboración con concellos, deputacións e coas organizacións da sociedade civil, **cumprindo cos compromisos adquiridos na loita contra a pobreza e a exclusión social**.

A EMERXENCIA DO ACCESO Á VIVENDA

É evidente tanto o impacto da elevada inflación e a suba dos prezos da enerxía e bens de primeira necesidade, como especialmente as **enormes dificultades de acceso a unha vivenda digna, axeitada e accesible**. Non só nas persoas en pobreza severa ou relativa, senón tamén nas de clase media e media baixa.

Seguimos a constatar o incumprimento de dereitos fundamentais recoñecidos na Declaración Universal de Dereitos Humanos ou na nosa Constitución, cun especial agravamento no dereito ao acceso a unha vivenda digna e accesible.

Lamentablemente, temos que reiterar o que dixemos no Parlamento de Galicia e expresar a nosa frustración e ata impotencia por **non estarmos sendo capaces de transmitir coa gravidade que merece a situación de emerxencia residencial na que viven milleiros de familias galegas**.

O berro “A vivenda é o primeiro!”, que todos os días se escoita nas nosas organizacións membro, segue sen ser escoitado coa importancia que merece na Xunta de Galicia, en moitos concellos³ e mesmo na FEGAMP.

Triplicar o parque público de vivenda ata chegar ás 11.400 vivendas no 2028 e asegurar que se multiplica por 6, ata as 22.800 no 2030, debería ser un compromiso mínimo en calquera programa electoral, e responder con rigor e claridade a estas tres

²A inflación, as dificultades de acceso á vivenda e o elevado prezo da enerxía lastran aos fogares máis vulnerables <https://eapn-galicia.com/a-inflacion-as-dificultades-de-acceso-a-vivenda-e-o-elevado-prezo-da-enerxia-lastran-aos-fogares-mais-vulnerables/>

³ Enquisa estrutural Fogares 2023 IGE

https://www.ige.gal/web/mostrar_actividade_estadistica.jsp?idioma=gl&codigo=0205002&num_pag=1

preguntas: **Cantas vivendas; Onde van a estar e Cando? un requisito para pedir o noso voto.**

AS PERSOAS NON SON CULPABLES DA SÚA POBREZA

As eleccións do 18 de febreiro celébranse no medio dun aumento dos **prexuízos, estereotipos, intolerancia e ata desprezo e aporofobia** ás persoas en pobreza ou exclusión.

O Parlamento de Galicia **aprobou por unanimidade** o 17 de outubro de 2020, Día Internacional para a Erradicación da Pobreza, unha Declaración Institucional⁴ que dende as 152 organizacións integradas na Rede Europea contra a Pobreza e a Exclusión Social (EAPN Galicia) cremos que debe ser de obrigada defensa e cumprimento en calquera programa electoral:

“As persoas non son culpables da súa pobreza. Non o son as nenas e nenos nin as súas nais e pais. Tampouco o son da súa exclusión as persoas con discapacidade, migrantes, refuxiadas ou da comunidade xitana, as mozas e mozos tuteladas ou as privadas de liberdade.

Ninguén é culpable do seu sufrimento. Non o son as mulleres vítimas de violencia de xénero. Nin calquera persoa pola súa orientación ou identidade sexual.

Ningunha persoa é inútil. Sexa moza, desempregada, xubilada ou sen fogar. Teña a idade que teña, e teña as capacidades que teña.

Os poderes públicos temos a responsabilidade de garantir a igualdade de todos os cidadáns, poñendo en marcha as medidas necesarias para reducir as desigualdades sociais, combater a discriminación e favorecer o respecto, a tolerancia e a participación activa de todas as persoas.”

CUMPRIR A NORMATIVA VIXENTE PARA ASEGURAR A LOITA CONTRA A POBREZA, A EXCLUSIÓN SOCIAL E A DESIGUALDADE

Dende as entidades do Terceiro Sector de Acción Social galegas esiximos que se garantan os dereitos sociais de todas as persoas e a redución drástica da pobreza, a exclusión social e a desigualdade en Galicia. E facémolo reclamando que se cumpra a normativa vixente.

Todas as propostas, medidas e metas que se propoñen neste documento ás distintas forzas políticas que se presentan as eleccións do 18F teñen o respaldo da normativa e estratexias que deberían ser de obrigada cumprimento.

A **Axenda 2030 para o Desenvolvemento Sustentable**, asumida pola Xunta de Galicia sinala a erradicación da pobreza en todas as súas formas e dimensións, como o maior *desafío* ao que se enfrenta o mundo nas presentes décadas⁵.

⁴ <https://www.parlamentodegalicia.gal/Actualidade/3146/declaracion-institucional-do-parlamento-de-galicia-con-motivo-do-dia-internacional-para-a-erradicacion-da-pobreza-2020/>

⁵ Plan de acción para a implementación da Axenda 2030:

<https://www.mdsocialesa2030.gob.es/agenda2030/documentos/plan-accion-implementacion-a2030.pdf>

En materia de vivenda son aínda insuficientes as propostas aprobadas e anunciadas. Non obstante, a entrada en vigor o 26 de maio a nivel estatal da nova **Lei polo Dereito á Vivenda**⁶, sumado ao **Pacto de Vivenda de Galicia 2021-2025**⁷ e mais o **Plan Estatal de Vivenda 2022-2025**⁸ supoñen unha grande oportunidade para mellorar o acceso e a calidade residencial das persoas en situación de pobreza e exclusión.

É urxente pór en marcha medidas contra o chabolismo e a infravivenda, tal e como estableceu a **Resolución do Parlamento Europeo na que se insta á Comisión a pór en marcha un Plan de Acción Europeo para a erradicación de asentamentos chabolistas de poboación xitana**. Sen esquecer a necesidade de mellorar a accesibilidade en vivendas, edificios públicos e a eliminación de barreiras segundo establece a Lei 10/2014 de accesibilidade de Galicia.

No marco galego, a **Axenda Social Única de Galicia 2021-2024**⁹ recolle 93 medidas para reforzar a coordinación interadministrativa e co Terceiro Sector Social.

Recentemente, foi aprobada tamén a **Estratexia de Inclusión Social de Galicia 2023-2030** que, aliñada co ambicioso **Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030**¹⁰, é unha folla de ruta das políticas de inclusión social, vivenda ou emprego.

A **Lei de Impulso Demográfico de Galicia**¹¹ establece medidas para avanzar na mellora das condicións de vida e o benestar no territorio galego. É inadmisíbel que cando se celebren as eleccións do 18F o seu artigo 40 leve **dous anos incumpríndose e non se teña elaborado o Plan de apoio ás familias monoparentais**, a metade das cales segue na pobreza.

No relativo á garantía da igualdade de oportunidades entre homes e mulleres e a loita contra a violencia de xénero, Galicia dispón dalgunhas leis como a **Lei 11/2007, do 27 de xullo para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero**.¹²

⁶Lei 12/2023, do 24 de maio, polo dereito á vivenda: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2023-12203>

⁷ Pacto de vivenda de Galicia 2021-2025: <https://igvs.xunta.gal/pacto-de-vivenda>

⁸Plan estatal de acceso á vivenda 2022-2025: https://www.mitma.gob.es/el-ministerio/campanas-de-publicidad-acciones-de-comunicacion-y-otros-eventos_new/acciones-de-comunicacion-2022/peav-2022-2025

⁹ Axenda Social Única de Galicia 2021-2024: <https://politicassocial.xunta.gal/gl/recursos/plans-e-programas/axenda-social-unica-de-galicia-2021-2024>

¹⁰ Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030: <https://www.planestratexico2030.gal/es/>

¹¹ Lei de Impulso Demográfico de Galicia: https://www.xunta.gal/dog/Publicados/2021/20210209/AnuncioC3B0-040221-4_es.html

¹² Lei 11/2007, do 27 de xullo para a prevención e o tratamento integral da violencia de xénero: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2007/BOE-A-2007-16611-consolidado.pdf>

COMPROMISO COAS PERSOAS

Na vindeira lexislatura é factible continuar a diminuír a taxa de persoas que se atopan en risco de pobreza e exclusión social en Galicia, contribuíndo a que no ano 2030 se vexa reducida ata o 14%, tal e como recolle a Meta 11 do Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030.

Para acadar este obxectivo, propoñemos a todas as candidaturas ao Parlamento de Galicia que incorporen no seu programa electoral e, se comprometan, de chegaren ao goberno da Xunta, a implantar os seguintes **4 principios xerais, 10 demandas prioritarias e 15 metas.**

4 PRINCIPIOS

1. Garantir o respecto á dignidade das persoas en pobreza ou exclusión social, fomentando a súa participación, asegurando que as súas voces sexan escoitadas e difundindo mensaxes positivas de logros; e realizar actuacións de formación e implicación da cidadanía na **loita efectiva contra a culpabilización, aporofobia, mágoa, compaixón** e calquera tipo de prexuízo ou discurso do odio, segundo o aprobado polo Parlamento de Galicia.¹³
2. **Loita contra a pobreza e a desigualdade con tres requisitos:** actuacións contra as **causas** asegurando a igualdade de dereitos e unha inclusión social activa moi lonxe do asistencialismo. **Compromiso** en orzamentos e planificación a medio e longo prazo que aseguren unha **rede pública sólida de servizos especializados**, e **máxima simplificación burocrática** que evite a culpabilización das persoas.
3. Fomentar a máxima **coordinación interadministrativa e corresponsabilidade política e técnica** na loita contra a pobreza e a exclusión entre a Xunta de Galicia, as entidades locais, Deputacións Provinciais e FEGAMP e coas entidades do Terceiro Sector, promovendo a prestación conxunta de servizos, impulsando especialmente o establecido na Axenda Social Única de Galicia.
4. Reforzar, recoñecer, impulsar e dotar dun financiamento estrutural axeitado e a longo prazo das necesidades das entidades do **Terceiro Sector de Acción Social de Galicia** que traballan con poboación en situación de vulnerabilidade, asegurando **o seu papel garante do Sistema de Servizos Sociais** e que operen en igualdade de condicións con outros axentes económicos, fomentando o Diálogo Civil.

¹³ <https://www.parlamentodegalicia.gal/Actualidade/3146/declaracion-institucional-do-parlamento-de-galicia-con-motivo-do-dia-internacional-para-a-erradicacion-da-pobreza-2020/>

10 DEMANDAS PRIORITARIAS

1. **A vivenda digna e accesible é o primeiro.** Asegurar actuacións contra a exclusión residencial, fomentando o acceso á vivenda co alugueiro social e a prevención de desafiuzamentos ou a redución da vivenda baleira, e garantindo que os orzamentos destinados á rehabilitación, accesibilidade ou eficiencia enerxética cheguen aos fogares vulnerabilizados.

A entrada en vigor da nova [Lei polo Dereito á Vivenda](#) e o [Pacto de Vivenda de Galicia 2021-2025](#) supoñen unha grande oportunidade para mellorar o acceso e a calidade residencial das persoas en situación de pobreza e exclusión. O [Plan Estatal de Vivenda 2022-2025](#) e a [Nova Axenda Social Única de Galicia](#), continúan a ser instrumentos clave para desenvolver medidas concretas de inclusión residencial.

- ✓ Creación da **Consellería de Vivenda** que visibilice e afronte de xeito integral a emerxencia residencial en Galicia. E asegure a coordinación con concellos e departamentos de Servizos sociais a nivel autonómico e local.
- ✓ Aplicación inmediata da **Lei de Vivenda** facilitando aos concellos a súa implantación.
- ✓ Definir unha **Estratexia de erradicación do chabolismo e a infravivenda en Galicia no 2030** seguindo o mandato do Parlamento Europeo con solucións que combinen medidas de realoxamento, acompañamento e apoio social ás familias durante todo o proceso¹⁴. Liderada pola Consellería de Vivenda/IGVS en colaboración coa Consellería de Política Social.
- ✓ **Triplicar o parque público de vivenda social** ata chegar ás 11.400 vivendas no 2028 (ás 3.800 que xa hai súmanse 7.600) e ás 22.800 no 2030. Concretando, en coordinación cos Concellos, o número e lugar dos solares e vivendas que se facilitarán e cando.
- ✓ Promover o **acceso da vivenda privada ao réxime de alugueiro social**, garantindo sempre a máxima protección para as persoas propietarias mediante o financiamento de obras de rehabilitación, seguros multirrisco e acompañamento.
- ✓ Impulsar o novo **Plan de Atención ás Persoas sen Fogar** xunto a concellos e organizacións de acción social. Co compromiso de redución do 50% no 2028 que establece a *Estrategia Nacional para la Lucha contra el Sinhogarismo*. Impulsando metodoloxías de prevención, acompañamento, Housing First e Housing Led.
- ✓ Crear un **parque básico de vivenda de emerxencia con dúas vivendas de transición por cada 10.000 habitantes**, habilitando unha rede de vivendas con apoio como recursos dende as cales, e nun prazo mínimo, as persoas ou familias en situación de emerxencia, en especial naquelas con nenos, nenas ou persoas dependentes, poidan pasar a un espazo estable e seguro.

¹⁴ <https://www.gitanos.org/actualidad/archivo/136716.html.es>

- ✓ Crear unha liña de orzamento e un **procedemento de prevención do desafiuzamento** que asegure o mantemento da vivenda ante a posibilidade de perda da mesma e sen agardar a que se produzan impagos ou mesmo a execución.
- ✓ Fomentar o **acceso ao mercado inmobiliario das vivendas baleiras**, aumentando a súa fiscalidade e reducíndoa no caso de que se alugue a persoas con necesidade ou se destine a arrendamento con fin social, coa inscrición inmediata de ditas vivendas no Cesos de Vivendas Baleiras da Xunta de Galicia.
- ✓ **Asegurar o financiamento ás entidades do Terceiro Sector Social** con experiencia en inclusión socioresidencial de poboación vulnerabilizada nos procesos de intermediación inmobiliaria, enfoque e mediación veciñal e comunitaria.
- ✓ Desenvolver o modelo de **entidades sociais sen ánimo de lucro provedoras de vivenda** accesible a través da fiscalidade (bonificación do ITP/AJD), o financiamento e a normativa.
- ✓ Reforzar as políticas e orzamentos de **axudas económicas á mocidade** para a súa emancipación. Simplificando a súa solicitude e xestión.
- ✓ **Asegurar a creación dunha oficina de proximidade, axente rehabilitador ou servizo de vivenda en cada concello** maior de 20.000 habitantes que asesore e facilite á cidadanía vulnerabilizada o acceso a medidas e orzamentos europeos, estatais e autonómicos de acceso á vivenda, rehabilitación, accesibilidade ou eficiencia enerxética.
- ✓ Asegurar ou destinar un **30% dos fondos de rehabilitación, accesibilidade ou eficiencia enerxética** a vivendas e barrios con poboación vulnerabilizada.

2. **Asegurar o dereito á garantía de ingresos e ao acompañamento nos procesos de inclusión social (non a obriga).** Recuperando a **Tarxeta Básica** e promulgando unha Lei de Garantía de Ingresos de Galicia que actualice e reforce a Lei de Inclusión Social e asegure un sistema áxil, accesible e axeitado.

O Plan Estratéxico de Galicia 2022-2030 establece como Obxectivo Específico 4.2.1 dotar de integridade un sistema de garantía de ingresos para que as persoas sen recursos ou con insuficiencia destes poidan cubrir as súas necesidades básicas.

A Estratexia de Inclusión Social de Galicia 2023-2030 establece dentro do Eixo II garantir uns ingresos mínimos asociados á activación social e/ou inserción laboral.

- ✓ Establecer un **protocolo de vulnerabilidade severa** que permita atender ás necesidades vitais máis urxentes de maneira inmediata mediante unha **Tarxeta Económica Básica de Emerxencia**, que permita a adquisición de bens de primeira necesidade (alimentación, hixiene, farmacia e transporte público), mentres se tramitan e aproban prestacións e servizos máis estables. Asegurando a implicación orzamentaria dos concellos e o acceso á Historia Social Única e ao sistema de servizos sociais e de emprego.

- ✓ Promulgar unha **nova Lei de Garantía de Ingresos de Galicia** que actualice e reforce a Lei de Inclusión Social, simplificándoa burocraticamente e cunha axeitada complementariedade entre RISGA e Ingreso Mínimo Vital (IMV).
- ✓ Ampliar a **cobertura a colectivos non atendidos** ou de especial vulnerabilidade (senfogarismo, persoas en situación irregular...) garantindo unha tramitación simplificada e urxente con prazos moi reducidos.
- ✓ **Reformular e simplificar as Axudas de Inclusión Social (AIS)**. Tramitación áxil no prazo dunha semana cunha comprobación posterior dos requisitos.
- ✓ Asegurar o dereito e non a obriga de **acceso a procesos integrais de inclusión social e/ou laboral**, de xeito prioritario a aquelas familias con nenos, nenas ou persoas con dependencia.
- ✓ Asegurar un **servizo de apoio e acompañamento** na tramitación estable e profesionalizado para a cidadanía que o precise establecendo, cando sexa preciso, convenios de colaboración coas entidades sociais que xa veñen realizando este labor, garantindo así a atención personalizada e de calidade e recoñecendo o papel das organizacións do Terceiro Sector de Acción Social normativa e orzamentariamente.
- ✓ Asegurar contías suficientes para a **superación do limiar da pobreza relativa** (60% da mediana de ingresos) e garantir así que as rendas mínimas cumpran a súa función principal.
- ✓ Aumentar de xeito xeral **o complemento de alugueiro da RISGA** do 10% ao 25% do IPREM, e do 15% ao 40% IPREM nas familias con nenos, nenas e/ou persoas en situación de dependencia.
- ✓ Impulsar **campañas de comunicación sobre as prestacións económicas dispoñibles** para paliar situacións de pobreza, que contribúan a diminuír a taxa de Non-Take Up e facilitar a información clara e sinxela para toda a cidadanía. Estas campañas incorporarán o enfoque de dereitos para non perpetuar mensaxes asistencialistas, culpabilizadores e estigmatizantes.

3. Loita efectiva contra a pobreza e a exclusión en familias con nenos, nenas e adolescentes (NNA). Priorizando en orzamentos a atención profesional urxente e o seguimento individualizado das accións encamiñadas a combater a pobreza en NNA, apoiando especialmente ás familias.

No punto A.1 da Axenda Social Única de Galicia 2021-2024 recóllense medidas de atención á infancia e adolescencia en vulnerabilidade ou pobreza.

O artigo 48 da Lei de Impulso Demográfico establece medidas de protección da saúde infantil nos recursos e servizos de conciliación, así como medidas de atención ás necesidades da conciliación no artigo 50.

A Estratexia de Inclusión Social de Galicia 2023-2030 establece no Obxectivo Específico 5 do Eixo II a necesidade de articular medidas de abordaxe da pobreza infantil a través do apoio ás persoas menores en vulnerabilidade e ás súas familias.

- ✓ Elaborar a **Lei Galega da Infancia**, mellorando o marco normativo sobre protección da infancia e que garanta os dereitos de nenos, nenas e adolescentes na nosa comunidade.
- ✓ Garantir a través de **plans operativos específicos de Garantía Infantil** que Galicia destine un mínimo do 5% dos recursos do FSE+ 2021-2027 á redución da pobreza infantil.
- ✓ Despregar a **Rede Galega de Atención Temperá ao 100% da poboación galega**. Elaborando un plan de calidade que facilite un despregamento ordenado e con medios suficientes de todos os servizos da Rede.
- ✓ Establecer un **Plan de choque contra o fracaso escolar**, poñendo en marcha medidas de orientación, reforzo educativo e **programación inclusiva adaptada ás necesidades do alumnado** en risco de pobreza ou exclusión para asegurar que rematan, polo menos, a educación secundaria obrigatoria e cunha atención especial á fenda dixital.
- ✓ Profesionalizar a **figura do Coordinador de Benestar e Protección nos centros educativos** de maneira que se garanta o perfil, a formación e a dispoñibilidade apropiada para o desempeño das súas funcións de forma allea ao profesorado, debendo ser reconsiderada no novo modelo de atención á saúde mental infantil e xuvenil.
- ✓ Implantar no 2024 un **plan urxente de atención especializada a familias monoparentais** (o 80% encabezadas por unha muller e o 47,4% na pobreza) e elaborar o Rexistro e o Plan de apoio a estas familias ao que obriga a Lei de Impulso Demográfico de Galicia (Art.40) e que leva dous anos de retraso.
- ✓ Garantir a dotación de **recursos específicos para infancia e mocidade con enfermidades mentais** incrementando o número de especialistas en pediatria, asegurando o desenvolvemento da especialidade de psiquiatría infantil e xuvenil, e estendendo ata os 21 anos a idade de atención.
- ✓ **Fortalecer os programas de apoio á autonomía** persoal e emancipación para mozos e mozas que abandonen o sistema de protección e xuvenil con programas personalizados de acompañamento á vida adulta.
- ✓ Considerar as actividades de lecer e tempo libre socioeducativo como esenciais que suman á escola, implementando **políticas que garantan o acceso universal ao lecer e tempo libre socioeducativo**, especialmente da infancia e adolescencia máis vulnerable.
- ✓ Facilitar opcións de comedor fóra do período escolar para familias en situación ou risco de pobreza e exclusión social.

4. Establecer medidas específicas de loita contra a pobreza e pola inclusión residencial, social e laboral das persoas vulnerabilizadas, como mínimo das recollidas no Artigo 3 da [Lei 10/2013 de inclusión social](#) de Galicia.

A Axenda Social Única de Galicia 2021-2024 nos bloques A e B recolle medidas orientadas a atender factores de vulnerabilidade e exclusión e garantir o acceso aos servizos (emprego, vivenda, educación, saúde, sociais, etc.).

No Eixo I da Estratexia de Inclusión Social de Galicia 2023-2030 recóllense medidas para abordar as causas da pobreza; o Eixo II establece medidas para reducir a pobreza e a exclusión social, especialmente a infantil, desde un enfoque de dereitos, de inclusión activa e activación inclusiva e poñendo o foco nos perfís máis vulnerables.

- ✓ Implantar **programas de promoción da saúde** desde un enfoque de determinantes sociais, que contribúan ao coñecemento e educación en saúde e promovan o empoderamento das persoas para acadar o **pleno acceso e cobertura sanitaria universal** adaptada ás necesidades e particularidades de cada persoa que vive en Galicia, sen ningún tipo de discriminación.
- ✓ Realizar programas de **promoción e atención á saúde mental e prevención do suicidio** dende o Sistema Público de Saúde en coordinación con entidades do Terceiro Sector Social, priorizando aos colectivos máis afectados: infancia, xuventude e persoas en exclusión social.
- ✓ Elaborar programa específico e medidas contra a **soidade non desexada** (non só das persoas maiores) que favoreza o acompañamento e a convivencia interxeracional. Favorecendo o voluntariado e a participación social.

5. Priorizar nos orzamentos de obra pública o investimento en **accesibilidade universal** en infraestruturas e edificios públicos ou privados e á vivenda digna acordo co establecido na Lei 10/2014 de accesibilidade de Galicia.

O Plan Estratéxico 2023-2030 ten como O.E 4.2.4 mellorar a atención social e a calidade de vida das persoas con discapacidade e das persoas maiores, garantindo a accesibilidade universal, fomentando a eliminación de calquera tipo de barreira que impida a súa participación en termos de igualdade, así como previr as situacións de dependencia.

- ✓ Establecer un **Plan urxente de Accesibilidade Universal** que asegure a liberdade de movementos das persoas con calquera tipo de discapacidade ou dependencia, nas súas vivendas e na súa contorna, de acordo coa Lei 10/2014 de accesibilidade.
- ✓ **Crear un 'Fondo Público de Promoción da Accesibilidade Universal'** nutrido co 1,5% dos Orzamentos que se dediquen a infraestruturas, axenda urbana, mobilidade e transportes en cada Administración (autonómica e local), así como a transformación dixital e telecomunicacións, a financiar iniciativas, programas e proxectos de accesibilidade universal, de modo semellante ao 1,5% cultural.

- ✓ Incrementar recursos e servizos de **promoción da autonomía persoal e atención á dependencia**, en detrimento da institucionalización residencial, potenciando a vida independente cos apoios necesarios.
- ✓ Asegurar **liñas de axuda específicas** a colectivos vulnerabilizados para a mellora da accesibilidade en vivendas e edificios.
- ✓ **Garantir a accesibilidade universal na Administración Electrónica** para que todas as persoas poidan relacionarse coa Administración por vías ou medios dixitais, con garantías de asistencia e prestación de apoios que precisen as persoas con discapacidade, maiores e/ou con menos habilidades sociais.

6. A mellor política social non é o emprego. Fomento do emprego digno e inclusivo para as persoas que poden traballar, asegurando o acompañamento integral, estable e profesionalizado dende as organizacións do Terceiro Sector Social ás persoas con maiores dificultades de empregabilidade ou precariedade laboral, en coordinación continua con administracións públicas e empresas.

O ODS 8 da Axenda 2030 está dedicado ao traballo decente e crecemento económico e busca reducir a taxa de desemprego, mellorar as condicións laborais e aumentar a produtividade laboral. Marca de obxectivo ata 2030, lograr o emprego pleno e produtivo e o traballo decente para todas as mulleres e homes, incluídos os mozos e as persoas con discapacidade, así como a igualdade de remuneración por traballo de igual valor.

- ✓ Reformular convocatorias e ferramentas de **inclusión sociolaboral para asegurar procesos integrais que traballen as vertentes persoal, social, formativa e laboral** nos procesos con persoas en situación ou risco de exclusión social. Fomentando equipos interdisciplinarios, e itinerarios continuados, flexibles e adaptados ao que precisa cada persoa participante. Valoración dos resultados cualitativos -como formación realizada e mellora da empregabilidade-, e non unicamente os cuantitativos -insercións acadadas-.
- ✓ **A mellor política social non é o emprego**: cómpre abordar o resto das dimensións da pobreza e a exclusión -vivenda, saúde, educación, etc.-. Isto require dunha boa coordinación política e técnica entre as Consellerías de Promoción de Emprego e Igualdade e de Política Social.
- ✓ Fomentar unha **maior coordinación entre os servizos sociais e de emprego, a nivel local, autonómico e estatal**, asumindo a responsabilidade compartida para a inserción sociolaboral de persoas en situación ou risco de exclusión social.
- ✓ **Ampliar os programas de inclusión sociolaboral para que cheguen a persoas en situación ou risco de exclusión social** que actualmente apenas teñen acceso: persoas en situación administrativa irregular, traballadoras empobrecidas, persoas racializadas, vítimas prostitución, afectadas pola fenda dixital, etc.
- ✓ Elaborar **convocatorias específicas plurianuais para inclusión sociolaboral de persoas vulnerabilizadas dende organizacións sen ánimo de lucro**: Posta

a Punto para o Emprego e Programas Integrados de Emprego (PIE) para persoas vulnerabilizadas.

- ✓ Proporcionar financiamento estable e **maior apoio e competencias ás entidades do Terceiro Sector** como colaboradoras estables dos sistemas públicos de emprego e garantes da inclusión sociolaboral das persoas vulnerabilizadas.
- ✓ **Deseñar actuacións específicas para mozos e mozas** que abandonan o sistema educativo ou con dificultades para manterse no mesmo, ou de familias en situación de pobreza severa. Avanzar na xeración de escolas de segunda oportunidade.
- ✓ Incluír nos plans de igualdade criterios relacionados co edadismo (evitar discriminación por fenda dixital, axuste da produtividade á idade, etc.).

7. Manter servizos básicos contra o despoboamento, a exclusión territorial e a pobreza no rural: sanitarios, sociais, educativos, transporte ou vivenda, **erradicación da fenda dixital** e acceso ás novas tecnoloxías.

A Lei de Impulso Demográfico de Galicia recolle a creación dunha rede de transportes e comunicacións que garantan a mobilidade e a conexión, preferentemente diaria. Liñas de transporte regulares ou a demanda entre o medio rural e costeiro.

O Eixo 3 da Estratexia de Inclusión Social de Galicia 2023-2030 recolle liñas e obxectivos específicos para promover un territorio rural inclusivo mediante a revitalización e dinamización da contorna rural para incentivar a economía, xerar oportunidades para todas as persoas, promover o retorno e o investimento e garantir a dispoñibilidade e o acceso a servizos públicos esenciais para apoiar ás persoas vulnerables do medio rural.

- ✓ **Defender os servizos públicos de educación no medio rural**, cunha asignación optimizada de recursos educativos e que valorice os signos identitarios do rural. Así como dotar de estabilidade os equipos docentes nos centros educativos (garantindo a permanencia en ciclos de tres anos e de xeito escalonado) e mudando os horarios escolares para que respondan ás necesidades educativas e non ós intereses do transporte.
- ✓ Favorecer a **renovación da vivenda rural e a súa mobilización**, creando bolsas de alugueiro. Acondicionamento e posta a disposición da poboación das vivenda en mans das administracións estatal ou autonómica como é o caso da educación.
- ✓ **Asegurar a satisfacción das necesidades sanitarias, sociais e sociosanitarias** que garantan a atención dende os servizos sociais e sanitarios de atención primaria e especializados e o cumprimento da lexislación sanitaria na dotación de profesionais sanitarios no nivel primario de saúde, en especial **da pediatría**. Contando coas propostas, actuación e colaboración efectiva das entidades do Terceiro Sector Social.
- ✓ Implantar **servizos sociosanitarios de proximidade** entre a Administración Autonómica e as Locais, que garantan a atención terapéutica e social especializada e continuada ás persoas residentes no rural e en todo o territorio

galego. Asegurar o acceso e correcto funcionamento do servizo de transporte periódico para asistencia a centros sanitarios ou servizos sociais.

- ✓ **Mellorar a rede de transporte público** aumentando a frecuencia e garantir que o transporte público se adapte ás necesidades vitais da cidadanía, ampliando os horarios das liñas e facilitando un transporte accesible para todas as persoas.
- ✓ **Garantir 30 minutos máximo de desprazamento** a calquera servizo básico: sanitario, social ou educativo.
- ✓ **Asegurar a atención bancaria** para garantir o servizo de retirada de efectivo e atención persoal para as persoas do medio rural.
- ✓ Fomentar na **contratación pública o emprego local digno**, por conta propia ou allea ou coa creación de cooperativas e empresas da economía social e a utilización dos recursos do territorio: residencias, servizo axuda no fogar, comedores escolares, etc.
- ✓ Transición cara un modelo de atención ás persoas maiores, dependentes e con discapacidade que aposte pola **promoción da súa vida independente e mantemento na súa contorna** familiar e comunitaria.
Asegurando o aumento da intensidade dos servizos de **asistencia persoal, axuda no fogar** e a mellora da formación das técnicas que lles permita desenvolver a súa práctica profesional de maneira digna, eficiente e con calidade; establecendo medidas para a prevención da **institucionalización non desexada** e implantando equipos e servizos sociosanitarios de proximidade.

8. Reforzar medidas de atención e protección das mulleres vítimas de violencia machista, en especial das que están en situacións máis extremas -trata, prostitución ou exclusión severa-, e implicar a toda a cidadanía na defensa da igualdade de xénero.

A Lei 11/2007, de prevención e o tratamento integral da violencia de xénero establece a adopción de medidas integrais dirixidas á sensibilización, prevención e tratamento da violencia de xénero, así como á protección e apoio ás mulleres que a sofren, incluíndo ás mulleres vítimas de explotación sexual.

- ✓ **Proporcionar recursos, apoio e formación** especializada en igualdade e violencia de xénero e fomentar a inclusión social, laboral e socioresidencial para vítimas de prostitución e trata.
- ✓ **Garantir información e recursos sociosanitarios, psicolóxicos, económicos e xudiciais** ás vítimas de violencia machista e violencia sexual, reforzando as áreas rurais.
- ✓ **Proporcionar Recursos habitacionais** na mesma zona de residencia que fomenten a autonomía de mulleres sen fogar, en infravivenda ou exclusión severa, con especial atención no caso de problemáticas de adicción, vítimas de violencia machista ou mulleres en prostitución.
- ✓ Establecer un **plan de apoio para persoas coidadoras de persoas dependentes**, proporcionando recursos públicos que garantan o apoio

económico, psicológico e profesional e programas de respiro familiar, dando prioridade ás familias vulnerabilizadas.

- ✓ Desenvolver **programas de educación en igualdade, educación afectivo-sexual e prevención do consumo de pornografía** ao persoal docente, familia e alumnado e implantar protocolos de prevención e atención á violencia de xénero e sexual nos centros educativos.
- ✓ Realización de campañas de sensibilización orientadas a **desalentar a demanda de comercio sexual e a condena social dos demandantes de prostitución** como instigadores de violencia machista extrema. En especial na Radio e Televisión de Galicia.
- ✓ Abrir no 2024 **centros de crise de atención integral 24 horas contra a violencia sexual** nas sete cidades galegas, ampliando o establecido na *Ley Orgánica 10/2022, de 6 de setembro, de garantía integral de la libertad sexual*.
- ✓ Dotar de **recursos habitacionais protocolizados** e áxiles cando non hai prazas nas casas de acollida para evitar cambiar de zona de residencia.
- ✓ Descentralizar os **recursos de atención á muller (CIM)** para dar mellor accesibilidade ás mulleres do rural.

9. **Redución drástica da burocratización extrema e discrecionalidade** na aplicación dos procedementos administrativos para facilitar o acceso da cidadanía aos servizos e recursos.

A Axenda Social Única de Galicia 2021-2024 (C.2.2) insta a promover fórmulas de simplificación de trámites e burocracia requirida en procesos de acceso a servizos e recursos nos que interveñen Xunta de Galicia, entidades locais e Deputacións Provinciais.

O Eixo 4 da Estratexia de Inclusión Social de Galicia 2023-2030 establece asegurar a coordinación interadministrativa e con outros axentes e a simplificación burocrática no sistema de Servizos Sociais, a información unificada de todas as axudas dispoñibles e a redución de prazos de tramitación das solicitudes de axudas de inclusión social.

- ✓ **Asegurar a coordinación política e técnica** entre Xunta de Galicia, Deputacións, Concellos e ONG implicadas, promovendo a subsidiariedade, a prestación conxunta de servizos sociais para mellorar a calidade, a rendibilidade social dos servizos e a redución de custes de estrutura, fomentando o diálogo civil con xuntanzas periódicas políticas e técnicas de intercambio de información e establecemento de estratexias comúns.
- ✓ Elaboración dun **plan autonómico de redución burocrática** e simplificación de trámites e procedementos en toda a administración, facendo especial fincapé na accesibilidade, linguaxe simplificada e claridade dos trámites destinados á persoas vulnerabilizadas, e reforzando á **Dirección Xeral de Simplificación Administrativa**.
- ✓ Establecer un **mecanismo de publicidade e rendición de contas** de carácter público e accesible. Publicar mediante criterios "open data", detalle da execución orzamentaria do exercicio anterior ao máximo nivel de detalle (Xunta, deputación

e concellos). Cumprir a Lei 19/2013 de Transparencia, acceso á información pública e bo goberno.

- ✓ Desenvolver un **plan de mellora e aprendizaxe continuo** en Servicios Sociais e de Emprego (autonómico e municipal) coa inclusión dun protocolo de **avaliación da calidade de atención e enquisas de satisfacción** de usuarios.
- ✓ Reforzar medidas **de loita contra a fenda dixital en persoas e ONG**. Considerando como unha necesidade básica o acceso ás novas tecnoloxías e internet das persoas ou familias en situación de vulnerabilidade, así como o fomento da alfabetización e competencias dixitais.

E asegurar que as organizacións do Terceiro Sector Social, como calquera outro sector produtivo, reciben o mesmo apoio da Xunta de Galicia para a transición dixital.

- ✓ Asegurar o cumprimento dos tempos establecidos legalmente para a **valoración da discapacidade e da dependencia**, promovendo a descentralización dos equipos de valoración fóra dos núcleos urbanos e capitais provinciais. Implantar, en colaboración coas entidades do Terceiro Sector Social especializadas, programas formativos dirixidos a estes equipos que aseguren a correcta valoración das persoas e o acceso axeitado a recursos de atención adaptados á súa situación e grao de discapacidade e/ou dependencia.
- ✓ Estudar a implantación da figura de *persoa responsable ou xestora de caso* para asegurar unha única profesional responsable na administración pública para calquera servizo que precise unha persoa en vulnerabilidade.

10. **Recoñecemento das organizacións do Terceiro Sector de Acción Social** como creadoras de valor económico e social e emprego e imprescindibles e garantes do sistema de servizos sociais e de acceso ao emprego e a vivenda.

O Eixo 4 da Estratexia de Inclusión Social de Galicia 2023-2030 recoñece o imprescindible papel do Terceiro Sector na provisión de servizos sociais e establece que se promoverá o fortalecemento dos mecanismos de financiamento das entidades, se apostará pola creación dunha carteira de servizos do Terceiro Sector de acción social coordinada coas administracións públicas e outros axentes clave e se impulsará o fomento do voluntariado.

- ✓ **Impulsar a Lei do Terceiro sector social de Galicia e Diálogo civil**, como instrumento de regulación da súa participación e actuación dentro do Sistema de Servizos sociais, emprego e acceso á vivenda.
- ✓ **Plan de fortalecemento do Terceiro Sector Social**. Do mesmo xeito que calquera outro sector industrial, que facilite e asegure a mellora da calidade, xestión e sostemento das entidades.
- ✓ Asegurar e **fortalecer os mecanismos de financiamento ás entidades** a medio e longo prazo e en base ao cumprimento de obxectivos e con simplificación burocrática. Promovendo ferramentas como o **Concerto social** en todo tipo de servizos e programas de inclusión social, emprego, vivenda, etc.

- ✓ **Garantir a axilidade e transparencia no financiamento:** convocatorias ou convenios plurianuais, publicación e resolución no primeiro semestre do ano, difusión inmediata dos proxectos subvencionados tras a súa resolución, apoio na procura de espazos que favorezan a prestación de servizos, o traballo en rede, o uso de recursos compartidos e a redución de costes de estrutura, etcétera.
- ✓ **Actualización sistemática en base a suba do IPC dos conceptos financiáveis** das ferramentas de financiamento das entidades do Terceiro Sector (Subvencións, convenios, concertos, etc.).
- ✓ **Reforzar a participación das entidades do Terceiro Sector** no deseño, desenvolvemento e avaliación das políticas en materia de inclusión social.
- ✓ **Establecer unha única convocatoria de programas integrais a cargo do IRPF** para toda a Xunta de Galicia para asegurar impacto, plurianualidade e estabilidade, así como simplificación burocrática e coherencia con convocatorias de subvencións a entidades de iniciativa social.
- ✓ **Non admitir o lucro na loita contra a pobreza e a exclusión.** Recoñecer a experiencia e valores das organizacións non lucrativas de acción social con enfoque de dereitos e arraigo na comunidade, asegurando o seu papel garante do Sistema público de Servizos Sociais e que operen en igualdade de condicións con outros actores económicos.

15 METAS PARA AVANZAR CONTRA A POBREZA, A EXCLUSIÓN SOCIAL E A DESIGUALDADE

- 1** Creación da Consellería de Vivenda.
- 2** Erradicación da infravivenda e o chabolismo en Galicia no 2030.
- 3** Triplicar o parque público de vivenda ata chegar ás 11.400 vivendas no 2028 (ás 3.800 que xa hai súmanse 7.600) e ás 22.800 no 2030.
- 4** Redución do 50% das persoas en situación de senfogarismo no 2028.
- 5** Implantar a Tarxeta Económica Básica de Emerxencia.
- 6** Pór en marcha a nova Lei de Garantía de Ingresos de Galicia, que substitúa a actual Lei de Inclusión Social.
- 7** Tramitar e pór en marcha a Lei Galega de Infancia.
- 8** Elaborar e levar a cabo o Plan de Apoio ás Familias Monoparentais.
- 9** Elaborar Plan urxente de Accesibilidade Universal en edificios e vivendas.
- 10** Garantir 30 minutos como máximo de desprazamento a calquera servizo básico.
- 11** Cambio de modelo de atención ás persoas maiores, dependentes e con discapacidade, apostando pola súa vida independente e na contorna, a asistencia persoal, axuda no fogar e atención sociosanitaria de proximidade e non pola institucionalización non desexada.
- 12** Abrir no 2024 centros de crise de atención integral 24 horas contra a violencia sexual nas sete cidades galegas.
- 13** Transformar as medidas de inclusión sociolaboral, como os Programas Integrados de Emprego e Posta a Punto para o Emprego, para asegurar procesos integrais e financiamento estable ás entidades do Terceiro Sector.
- 14** Elaboración dun plan autonómico de redución burocrática e simplificación de trámites e procedementos en toda a administración.
- 15** Elaboración da Lei do Terceiro Sector de Galicia e fortalecemento dos mecanismos de financiamento ás entidades promovendo ferramentas como o Concerto Social.